Královna jazzu a filmová ikona. Nemohly se lišit víc. Přesto byly přítelkyně.

ELLA a MARILYN

Eliza Knight a Denny S. Bryce

Přeložila Dana Chodilová

metafora

Píše se rok 1952. Ella Fitzgeraldová je už známou jazzovou zpěvačkou, jíž v cestě na absolutní vrchol brání „jen“ přístup společnosti k ženám a rasové předsudky. Ve stejné době začíná strmě stoupat i hvězda Marilyn Monroe, která zase svádí nekonečné boje s řediteli studií, majetnickými muži i vlastními démony. Potřebuje se naučit zpívat – a nespokojí se jen tak s nějakou učitelkou. Chce tu nejlepší. Přes Ellino odmítnutí se nevzdává, a z jejich vzájemné korespondence se postupně rodí nečekaná spřízněnost. Obě čelí předsudkům a konvencím společnosti, bojují za vlastní nezávislost a touží vystoupat až na vrchol. Jejich pouto, které přetrvalo více než desetiletí, připomíná, že existuje síla, jež dokáže překonávat bariéry, prohry, citové kotrmelce i bouřlivý úspěch. Tou silou je opravdové přátelství.

„Při líčení životních přemetů i běžných strastí obou slavných žen se čtenář neubrání pocitu, že každá z autorek by s přehledem mohla napsat samostatný román – tak důkladně obě prostudovaly dostupné prameny a zpracovaly je do plastického vyprávění. … Ze vzájemné podpory, kterou si Ella a Marilyn navzájem prokazují, čiší vřelost a jejich vztah vyznívá lidsky a přirozeně. Příznivci každé z těchto fascinujících žen – případně obou – rozhodně nebudou zklamaní.“

– Historical Novel Society

„Román má bezchybný styl, strhl mě doslova od první stránky. Příběh plynul s touž nenuceností a nonšalancí, s níž Ella Fitzgeraldová zpívala.“

– Bigskybooks.co

ELLA
a
MARILYN

Eliza Knight a Denny S. Bryce

ELLA a MARILYN

Přeložila Dana Chodilová

metafora

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude ***trestně stíháno****.*

Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU a použití této knihy k trénování AI jsou ***bez souhlasu nositele práv zakázány****.*

Can't We Be Friends © 2024 by Denny S. Bryce and Eliza Knight
Published by arrangement with William Morrow Paperbacks,
an imprint of HarperCollins Publishers. All rights reserved.
Translation © Dana Chodilová, 2025
Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2025

All rights reserved

ISBN 978-80-7625-993-5 (ePub)
ISBN 978-80-7625-992-8 (pdf)
ISBN 978-80-7625-339-1 (print)

Věnováno Elle a Marilyn

„Přátelství mezi ženami,
jak vám potvrdí kterákoli z nich,
tvoří tisíc drobných laskavostí… projevovaných
oboustranně, navzájem, stále znovu a znovu.“

Michelle Obamová

PROLOG

Ella

(LOS ANGELES, KALIFORNIE, 1972)

Nasadit vysoký tón – zvolit céčko, pak klesnout do nižší polohy a scatovat, zpívat beze slov: bíp-da-bop, dab-du-dí, ZING! Vnořím se do rytmu, nepřemýšlím nad tím, co přijde pak. Mé tělo, svaly a kůže samy vědí, co čekat. Nemusím dělat nic zvláštního. Stačí mi být v této chvíli, na tomto místě. Poznám, kdy je to dokonalé. Což platí pro tón, rytmus nebo akord, pro píseň, nekonečný swing.

Do toho, holka. Tohle ti jde samo od sebe.

Melodie a texty mi plynou hlavou stejně přirozeně, jako dýchám. Jsem ztracená v kouzlu zvuků a hudby, ale nezůstanu v té své bublině tak dlouho, jak by se mi líbilo.

Zvedne se vánek. Nos mi olízne štiplavá vůně růží odrůdy Imperial. Jsem na dvorku svého domu v Beverly Hills, sedím u stolu na kovové židli a pod zadkem mám červeno-bílý polštář. Je to pořádný polštář. Mám taky pořádný zadek, ale je mi to fuk.

Užívám si ty růže a sluneční svit, na duben je dost horko. Slunečník nad stolem mě chrání před úžehem, ale na čele mi stojí pot.

„Ello, chceš to provést tady venku?“ Z posuvných dveří se vynoří má sestřenice Georgiana. Potrpí si na pestré barvy, dnes má na sobě dlouhou červenou vestu, pod ní květovanou blůzu a námořnicky modré kalhoty. Ani jedna nejsme žádná mladice – blížíme se k pětapadesátce. Jenže Georgianu na rozdíl ode mě netrápí oteklé kotníky ani ta bláznivá houpačka čísel, když stoupne na váhu. Nic si z ní nedělá a pohybuje se dvakrát tak svižně, přináší tác s velkým skleněným džbánem ledového čaje, dvě vysoké sklenice a dlouhé lžičky. Miluje ten moderní pomalovaný džbán, koupila ho v obchodním domě Gimbels, jak mi připomíná vždycky, když ho vytahuje ze skříně. Ale mě spíš zajímá, kolik cukru a citronu je na tácu a proč nakrájela banánový chlebíček na tak tenké kousky.

„K čemu je to všechno?“

„Nedělej, že nevíš,“ usadí mě. „O tom interview jsem ti říkala už přede dvěma týdny.“

Vím o tom. Jenom se mi do toho nechce. „Interview? Jaké interview?“

„Takové, jaké jsi dělala tisíckrát.“ Položí tác na stůl, až to hlasitě bouchne. Čekám nějaký malér, ale nic se nerozbilo.

„Mně je jedno, kolik rozhovorů jsem dala, nikdy jsem nestála ani o jeden,“ zabručím, ale rychle se smiřuju se svým osudem. „Pro koho má být tenhle? Pro jaké noviny?“

„Pro magazín *Ms.* To všechno jsem ti říkala, Ello.“

„Tak mi to řekni znovu.“ Jsem nepříjemnější, než bych chtěla, poznám to podle výrazu v Georgianiných očích. „Pěkně prosím, jestli ti to nevadí.“

„Tohle interview je jiné. Nejde tu o tebe.“

„Tak proč ho mám dělat?“

„Jde o Marilyn.“

Ruka, kterou sahám po banánovém chlebíčku, se mi zachvěje. Svěsím ji a zabodnu se pohledem do Georgiany. Nemíním dát najevo víc z toho, co cítím. Představa, že si s někým povídám o Marilyn, mě vyvádí z míry. „Proč nenechají mrtvé

v klidu odpočívat? Deset let leží v hrobě, a pořád se o ní žvaní po celém světě."

Georgiana si netrpělivě povzdechne. „Je to pro zvláštní vydání na památku desátého výročí Marilyniny smrti a má se věnovat tomu, co se v Americe od té doby změnilo a co ne. Zvlášť pro ženy."

„Myslíš pro bílé ženy?"

„Jistěže pro bílé ženy," odpoví Georgiana a ani nemrkne. „Ale jedna ze zakladatelek toho magazínu je černoška. Dorothy Pittmanová Hughesová. To jsem si zjistila."

„Jak to, že jsem ho neviděla na stáncích?"

„Nebyla jsi u stánku desítky let. Kromě toho, nezmínila jsem se, že je to nový časopis?" Nalije sklenici ledového čaje. „Pokud jsem to neřekla, tak je – úplně nový. Ale další zakladatelkou je Gloria Steinemová a lidi z newyorské nakladatelské branže tvrdí, že se z toho stane feministický hlas Ameriky." Georgiana se vydá k záhonu u posuvných dveří, ale neodchází. Šťouchá do popínavek, pohrává si s růžemi a hladí lístky a okvětní plátky, jako by se květiny neobešly bez její pomoci – což je nesmysl, kvetou samy od sebe každý rok od té doby, co jsem je vysadila.

„Je načase, aby ženy, které mají co říct, měly místo, kde to můžou říct," tvrdí. Věčně se snaží vystupovat jako moderní ženská – a přitom dál trápí moje růže. „Nesouhlasíš, Ello?"

Nevšímám si té otázky. „Máme zahradníka, ten se o kytky stará, Georgiano. Nemusíš se mu do toho plést."

Sestřenice mi věnuje jeden ze svých postranních pohledů – což je sakra těžké, když není obrácená ke mně. Vnímám ten ničivý pohled, i když mi stojí za zády. „*Ms.* bude mít v srpnovém čísle velký článek o Marilyn."

Ruka jí klesne k boku. „Žádný strach, já těm tvým vzácným kytkám neuškodím." Chytí držadlo posuvných dveří a škubne jimi, až mám strach, že je vytrhne z kolejnic. „Ta reportérka tu bude každou chvilku."

Žaludek se mi svírá. „Nedělej, že nevíš, jak nesnáším novináře. Odjakživa jich mám plné zuby."

„Myslela jsem, že tentokrát ti to tak vadit nebude."

„Já jsem to, co dělám, Georgiano. Jsem zpěvačka a zpívám. Není třeba trápit mě něčím jiným. Co cítím nebo jsem cítila k Marilyn, je moje věc."

„Hmm, jasně," zabručí Georgiana. „Gloria Steinemová není jen tak někdo, Ello. Chci tím říct, že je z nové generace. Neškodilo by, kdyby se tvoje jméno objevilo v magazínu, který čte omladina."

Vím, že se nevzdá, ale ani já se nechci poddat.

„Ten magazín se možná udrží, a možná ne." Ohlédne se přes rameno. „Tak to říkal Norman, ale to, co řekneš o Marilyn, si lidi zapamatují."

„Kdy jsi mluvila s Normanem?"

„Tuhle. Slyšel o tom článku a zmínil se o něm."

Norman Granz byl mým manažerem desítky let a teď žije ve Švýcarsku, ale pořád mě sleduje. „Tak to bych si měla vymyslet, co řeknu."

Georgiana obrátí oči k nebi. „Nebuď taková, Ello."

„V některých věcech si nemůžu pomoct."

Dívám se, jak sestřenice odchází, otvírá posuvné dveře a vchází do domu. Pak začínám myslet na Marilyn a na to, jak jsme se seznámily, na všechny ty vzestupy a pády.

Představte si, že řídíte jaguar, jedete závod Le Mans, velkou cenu rychlosti a vytrvalosti. Abyste se udrželi v čele, nebojácně řežete zatáčky, přidáváte plyn, sešlapujete pedál na doraz a na rovinkách se řítíte na plný plyn. V takové rychlosti vás minulost nedožene. Jste v pohybu, protože víte, že když se zastavíte, prohrajete.

Já se nezastavuju. Ani Marilyn se nechtěla zastavit. Stejně jako já se snažila nechat minulost za sebou a bolest ve zpětném zrcátku. Stejně jako já chtěla utéct vzpomínkám na ztracené matky, zlé otčímy, sirotčince a mladická manželství,

která se pokazila tak rychle, až si člověk myslel, že se mu to jenom zdálo.

Nikdy jsem si nechtěla pamatovat minulost. Je to sakra boj nechat odejít tak velkou část sebe samotné. V době, kdy jsem poznala Marilyn, jsem se nacházela někde mezi minulostí a současností. Byla jsem královnou jazzu a ona královnou stříbrného plátna. Jak už to ale chodí u úspěšných lidí ze zábavního průmyslu, osoba, kterou jsme předváděly navenek, se velice lišila od té za zavřenými dveřmi.

Dalo by se čekat, že se setkáme na nějakém obvyklém místě, kde se scházejí vyvolení z Hollywoodu a z hudební scény – v nočním klubu, na předávání cen, v zakouřeném zákulisí, kde si účinkující můžou vydechnout.

Ale s námi to bylo jinak. Naše setkání nebyla žádná náhoda ani reklamní trik. Stalo se to kvůli zpěvu.

Zpočátku to nebyly žádné růže a valentýnky. Pro mě ne. Byla jsem příliš zaměstnaná teskněním po dávno minulé lásce a schovávala jsem ten životní neúspěch za tolik živých vystoupení a natáčecích frekvencí, kolik jich můj manažer dokázal sjednat. Marilyn si ke mně ale stejně našla cestičku. A že to se mnou není lehké. Ale kam na tuhle ženskou! Hotové odhodlání v sukních. Protože věřte, že byla něco víc. Připomínala mi mě samotnou. A myslím si, že tomu bylo i naopak, dokud… no, dokud se to všechno nezvrtlo.

Ozve se zvonek. Georgiana odsune prosklené dveře. „Je tady. Mám tu zůstat?“

Strčím ruku do kapsy sukně a vytáhnu balíček žvýkaček. „Ne, nemusíš. Vím, co řeknu. Pošli tu reportérku sem za mnou. Jsem připravená.“

ČÁST PRVNÍ

IMPROVIZACE

(1952–1954)

DRSNÁ JÍZDA

(ROUGH RIDIN')[1]

Ella

(1952)

„Co to děláš, Ello?“

Georgiana stojí ve dveřích koupelny s otázkou, na kterou jí možná odpovím, ale až za chvíli. Po uplynulé noci jsem rozhozená. Vyčerpanou myslí mi víří spousta emocí, spousta vážných myšlenek, spousta starostí o její city, o mé city a o city mého manžela. A tak se potřebuju srovnat.

Nebo bych možná měla přestat tolik přemýšlet a prostě jí odpovědět. „Dělám přesně to, co mě vidíš dělat. Sedím na stoličce u toaletky a maluju se.“

Asi jsem to přehnala, soudě podle její kyselé tváře (vypadá, jako by jí mezi zuby uvízl kus ořechu z cukroví). Pokusím se to napravit. „Promiň. Promiň. Dej mi prostě chvíli.“

Mávne rukou, v níž drží poštu. „Už je poledne a musíš si přečíst dopisy a za dvě hodiny máš na Manhattanu schůzku

[1] Tituly jednotlivých kapitol tvoří názvy písní Elly Fitzgeraldové a filmů Marilyn Monroe, proto zůstaly ponechány i v původní anglické podobě.

s módní návrhářkou. Vzpomínáš si? Potřebuješ nový šatník. Nemůžeš jet do Evropy jako vagabund."

Hledím na její odraz v trojdílném zrcadle toaletního stolku. Je moderně oblečená v námořnicky modrém kostýmku Chanel, má krátký sestřih vlasů na pudla, vše korunují veliké perlové klipsy na uších. To je celá Georgiana, navenek jako ze škatulky. Ale uvnitř rozháraná, i když jinak než já.

Popojde dál do koupelny, oči na stopkách, pátrá bůhví po čem. „Budeš na sebe jenom zírat do zrcadla, nebo se nachystáš?"

„Možná," bráním se. Nemusím se připravovat na žádné představení ani nahrávání, takže by mi vůbec nevadilo prosedět celý den v růžovém županu s růžovými natáčkami na hlavě. Jsem moc unavená na to, abych se hýbala.

Včera pozdě večer jsem se vrátila z Kalifornie a ze svého čtvrtého koncertu Jazz ve filharmonii neboli JATP v rámci amerického turné. Jsem rozhozená z dlouhého letu, z hádky s Rayem, mým manželem, a z noci beze spánku. Georgianino poledne je pro mě moc brzo na to, abych byla rozzářená a čilá.

Zakaboním se na ni. „Proč se pořád vtíráš? Otravuješ mě. Nelíbí se mi to."

„Jsem tvá asistentka, otravovat tě je moje práce. A nedělej, že ti to vadí. Otravuju tě už dvacet let."

„To nic nemění na tom, že mám právo na kousek soukromí, Georgiano."

„To máme všichni," protáhne a pohledem dál přejíždí po koupelně, jako by ji viděla poprvé.

Před rokem, potom co jsme se s manželem poněkolikáté rozešli, jsem ji nechala přestavět. V duchu rychle počítám. Poslední dobou mi připadá, že se rozcházíme každý druhý týden.

Zatímco dumám, postaví se Georgiana ke stoličce, kterou tu nechávám pro Raye (nebo bych spíš měla říct, že jsem ji

nechávala pro Raye). Myslí si, že je nenápadná, naklání hlavu a mžourá na sprchový kout.

Najednou je mi jasné, o co jí jde. „Ray se za tím růžovým plastovým závěsem neschovává, Georgiano. Takže můžeš přestat slídit," říkám hlasem lehkým jako peříčko. Nepřekvapuje mě, že nezním tak nazlobeně, jak se cítím. Dřív jsem si myslela, že až dospěju, přijdu o svůj laskavý tón. Ale během let se mi často hodil a teď, v pětatřiceti letech, se ho už vzdávat nebudu.

Georgiana stojí za mnou, shýbá se, snad se mě chystá obejmout. Musela si všimnout, že jsem rozladěná.

„Co je to za rtěnku?" Natáhne se mi přes rameno a já jí podám odstín Raven Red od Revlonu. „Díky." Nanese si ji. „Jak vypadám?"

„Jako moje načančanější dvojče – jenom trochu štíhlejší."

„Ello, prosím. Nezačínej s tím. Je krásný den. Nekažme si ho těmi tvými nesmysly."

„Já jsem v pohodě. Mám prostě silné kosti, ale aspoň jsem slavná. Není to tak, jak to napsal ten reportér z *Jetu* pod tím zatraceným titulkem ‚Slavné ženy při těle'? Lidi mě tak berou. Měla bych být poctěná, že mě tam uvedli. No ne?"

Georgiana se posadí na Rayovu stoličku. „Nemluvme zas o tom článku."

Zaklapnu víčko pudřenky. „Proč si ti novináři vymýšlejí taková otravná témata?"

Georgiana si hlasitě povzdechne a položí si poštu na klín.

Po dlouhé pauze mě napadne změnit téma. „Líbí se mi, jak máš udělané vlasy. Rozkošný účes."

Pokrčí rameny. „Podlézej mi, jak chceš. Stejně si musíš pospíšit." Srovná si dopisy na klíně. „Cítíš se dobře? Slyšela jsem, jak se s Rayem hádáte, přes celý barák."

Pro lásku boží! To jsme byli tak hluční? Její pokoje jsou daleko. Má tudorovská usedlost, jak jí říká Ray, má jako většina tudorovských domů šikmé střechy, kamenné zdivo a štukovou

fasádu. Je v ní spousta velkých pokojů a dlouhých chodeb. Potřebovala jsem prostor pro svou nejbližší rodinu a taky pro tu širší, ne jenom pro Georgianu, ale pro matčinu sestru Virginii Williamsovou a samozřejmě pro svého adoptovaného syna, malého Raye, a taky pro bratrance a sestřenice, strýce a tety, kteří mě jezdí navštěvovat. Chtěla jsem, aby se všichni, které mám ráda, vešli pod jednu velkou střechu.

„Jsem v pohodě," odpovím Georgianě. „Promiň, jestli jsme tě rušili. Hádali jsme se kvůli malému." Z té hádky se mi ještě teď svírá žaludek. Synka zbožňuju, ale při svém zápřahu ho vídám málokdy. Šílím z toho a můj muž to ví – ale taky přesně ví, jak si do mě rýpnout.

„Ray je na cestách s naším turné nebo s Triem Oscara Petersona každý druhý víkend, ale přitom vyčítá mně, že nejsme rodina." Spodní ret se mi zachvěje, kousnu se do něj, abych to zastavila. „Prý že teď poznám, co on zažíval minulé dva roky – když jsem byla moc zaměstnaná a neměla jsem čas na něj ani na naše dítě." Obrátím se k ní. „Je to pravda? Můžu za to já?"

„Promiň, Ello, ale vážně moc pracuješ."

„Pracuju? Zpívání, to pro mě není práce. Je to to, co jsem, Georgiano. Proč to nikdo nechápe? Ray taky nenechá toho, co mu jde nejlíp. Proč bych to měla udělat já?"

„Já myslím, že nechce, abys toho nechala. Jenom zpomal."

„Jsi na jeho straně? V tom případě mi řekni, kdo tu bude platit účty? Co? Živím celý tenhle dům. Když nebudu vydělávat, jak dostaneš zaplaceno?"

Georgiana protočí panenky. „No dobře. Klid. Máš vztek na Raye. Nevylívej si ho na mně."

Proč se vlastně starám? Nikdo to nepochopí. Georgiana ne, a můj manžel už vůbec ne.

„Zapomeň na to. Mluvme o něčem jiném." Obrátím se k zrcadlu, naberu pudr a trochu moc zprudka si popráším tváře. „Co je v té poště?"